

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KRAJOWA RADA IZBY ARCHITEKTÓW RP

Warszawa, dnia 13 listopada 2018 r.

I. dz. 397/KRIA/2018/w

Pan Artur Soboń
Sekretarz Stanu
Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju

Szanowny Panie Ministrze

W związku z treścią opublikowanego stanowiska Towarzystwa Urbanistów Polskich z dnia 28 października 2018 r. w sprawie projektu ustawy o architektach, Izba Architektów RP uznaje za konieczne przekazać Panu Ministrowi i do publicznej wiadomości komentarz do zasadniczych kwestii podjętych ww. dokumencie.

I.

ZE STANOWISKA TUP:

„...zdziwienie musi budzić, że projektowana ustawa poprzez przyznanie członkom Izby Architektów uprawnień do sporządzania projektów urbanistycznych i aktów planowania przestrzennego (Art. 8.1. 2 i 3) - de facto likwiduje zawód urbanisty.

W związku z powyższym z całą mocą musimy stwierdzić, że zawód urbanisty jest zawodem odrębnym od zawodu architekta. Oczywistości tego stwierdzenia, ugruntowanego we współczesnej kulturze planowania i kształtowania ładu przestrzennego, nie są w stanie podważyć decyzje dotyczące organizacji samorządów zawodowych”

FAKTY

1. Z pkt 27 preambuły Dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. (zmieniona dyrektywą 2013/55/UE) w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych architekta:
*„Projekt architektoniczny, jakość obiektów budowlanych, ich harmonijne wkomponowanie w otoczenie, poszanowanie charakteru krajobrazu naturalnego i **miejskiego** oraz zbiorowego i prywatnego dziedzictwa należą do kwestii o znaczeniu publicznym. Dlatego też wzajemne uznawanie kwalifikacji powinno być oparte na kryteriach jakościowych i ilościowych gwarantujących, że osoby posiadające uznane kwalifikacje potrafią **zrozumieć i wyrazić** potrzeby jednostek, **grup społecznych i władz w zakresie planowania przestrzennego, projektowania, organizacji i konstrukcji budynków, konserwacji i wykorzystywania dziedzictwa architektonicznego oraz **ochrony naturalnej równowagi****.”*
2. Z rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów weterynarii i architektury:
*„Absolwent powinien posiadać wiedzę i umiejętności w zakresie:
1) projektowania architektonicznego, urbanistycznego i konserwatorskiego oraz planowania przestrzennego;*

- 2) historii i teorii architektury, teorii urbanistyki, sztuk pięknych, nauk technicznych i nauk humanistycznych;
- 3) kształtowania środowiska człowieka z uwzględnieniem relacji zachodzących między ludźmi a obiektami architektonicznymi i otaczającą przestrzenią;
- 4) stosowania procedur opracowywania projektów obiektów architektonicznych z uwzględnieniem czynników społecznych;
- 5) rozwiązywania problemów funkcjonalnych, użytkowych, budowlanych, konstrukcyjnych, inżynierskich i technologicznych w stopniu zapewniającym bezpieczeństwo i komfort użytkowania obiektów, w tym osobom niepełnosprawnym;
- 6) stosowania przepisów i procedur techniczno-budowlanych, ekonomiki projektowania, a także realizacji i użytkowania obiektu architektonicznego oraz organizacji procesu inwestycyjnego i integracji planów z projektami planistycznymi w kraju oraz w państwach Unii Europejskiej.

Absolwent powinien rozumieć rolę zawodu architekta w społeczeństwie oraz jego wpływ na jakość środowiska.

Absolwent powinien stosować zasady etyki zawodowej.

Absolwent powinien być przygotowany do:

- 1) podjęcia działalności twórczej w zakresie projektowania architektonicznego i urbanistycznego;
- 2) zdobycia uprawnień zawodowych wymaganych prawem;
- 3) wykonywania samodzielnych funkcji w budownictwie;
- 4) projektowania i kierowania robotami budowlanymi w specjalności architektonicznej;
- 5) koordynowania prac w wielobranżowych zespołach projektowych;
- 6) zarządzania projektowymi pracowniami architektonicznymi i urbanistycznymi;
- 7) samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej;
- 8) podjęcia pracy badawczej."

Należy również dodać, że nie ma innych studiów niż architektoniczne, które przygotowują w pełnym zakresie tj. **wiedzy i warsztatu projektowego** do tworzenia urbanistyki i architektury.

3. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych wskazuje architekturę i urbanistykę łącznie, jako jedną dyscyplinę naukową.
4. W Rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 lutego 2017 r. w sprawie wykazu zawodów regulowanych i działalności regulowanych, przy wykonywaniu których usługodawca posiada bezpośredni wpływ na zdrowie lub bezpieczeństwo publiczne, w przypadku których można wszcząć postępowanie w sprawie uznania kwalifikacji, **nie ma zawodu „urbanisty”. Jest natomiast zawód architekta.**
Z ostrożnością należy traktować też stwierdzenia ze stanowiska TUP cyt. „oczywistości, ugruntowane we współczesnej kulturze planowania i kształtowania ładu przestrzennego”, albowiem w większości rozwiniętych państw Europy nie ma oddzielnego zawodu urbanisty, a merytoryczna strona urbanistyki i planowania przestrzennego powierzana jest właśnie architektowi.
5. Z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:
„Art. 5. Projekty planów zagospodarowania przestrzennego województwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sporządzają osoby, które spełniają jeden z warunków:
1) nabyły uprawnienia do projektowania w planowaniu przestrzennym na podstawie ustawy z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1989 r. poz. 99, 178 i 192, z 1990 r. poz. 198 i 505 oraz z 1993 r. poz. 212);
2) nabyły uprawnienia urbanistyczne na podstawie art. 51 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. poz. 139, z późn. zm. 3));

- 3) posiadają kwalifikacje do wykonywania zawodu urbanisty na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uzyskane na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów (Dz. U. z 2013 r. poz. 932 i 1650);
- 4) posiadają dyplom ukończenia studiów wyższych w zakresie architektury, urbanistyki lub gospodarki przestrzennej;
- 5) posiadają dyplom ukończenia studiów wyższych w zakresie innym niż określony w pkt 4 Oraz ukończyły studia podyplomowe w zakresie planowania przestrzennego, urbanistyki lub gospodarki przestrzennej;
- 6) są obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA)–strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, którzy nabyli kwalifikacje zawodowe do projektowania zagospodarowania przestrzeni i zagospodarowania przestrzennego w skali lokalnej i regionalnej odpowiadające wymaganiom określonym w pkt 4 Lub 5."

W ŚWIETLE POWYŻSZEGO:

- projekt ustawy o architektach **nie przypisuje architektowi żadnych nowych kompetencji niż te, które już posiada na podstawie obecnie obowiązujących przepisów.** Poddaje natomiast, pod zasady etyki, ich wykonywanie.
- projekt ustawy o architektach **nie odbiera nikomu obecnych uprawnień. Nie ingeruje ani w ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ani w ustawę Prawo Budowlane.**
- **nie może być mowy o likwidacji zawodu urbanisty,** nie tylko dlatego, że jak wskazano powyżej formalnie takiego zawodu nie ma, ale również dlatego, że w kategoriach kwalifikacji i kompetencji urbanistyka i planowanie przestrzenne istnieją właśnie w ramach zawodu architekta.
- w czekającym Izbę Architektów RP zadaniu opracowania standardów praktyki zawodowej zostaną uwzględnione wymagania kompleksowego przygotowania do zawodu architekta w całym jego zakresie.

Szczególnie znamienym jest zdziwienie zawarte w stanowisku TUP, że architektom powierza się projekty urbanistyczne. To wywołuje pytanie: komu zatem wg TUP należy powierzyć projektowanie urbanistyczne ?

Niestety wpisuje się to w obserwowane od wielu lat próby zawłaszczania kompetencji w zakresie urbanistyki przez środowisko reprezentujące planowanie przestrzenne i niekoniecznie związane z wykształceniem w zawodzie architekta, a tezy stanowiska TUP kontynuują ten proces.

O jakimkolwiek podziale kompetencji w sferze planowania przestrzennego można mówić jedynie w odniesieniu do planowania przestrzennego szczebla ponadlokalnego (planowanie regionalne i krajowe). To jednak wymaga zmian systemowych uwzględniających, że:

- planowanie przestrzenne – to główny instrument polityki przestrzennej. Dotyczy integracji, godzenia i harmonizowania interesów różnych podmiotów oraz zjawisk społecznych w gospodarce na poziomie mikro, mezo i makro – miasta (gminy), regionu i kraju. Obejmuje także ponadnarodowe całości, co wyrażać się winno we współpracy międzypaństwowej międzyregionalnej.
- urbanistyka – to nauka o planowaniu, projektowaniu i budowaniu miast i osiedli oraz ich powstawaniu i historii rozwoju; urbanistyka jest dyscypliną nauk technicznych. Zajmuje się analizą struktur miejskich i na tej podstawie opracowuje koncepcje planistyczne, urbanistyczne i architektoniczne. Zadania urbanistyki obejmują minimalizację konfliktów interesów użytkowników poszczególnych obiektów budowlanych i ochronę środowiska, zarówno przyrodniczego, jak i kulturowego. Urbanistyka należy do warsztatu projektowego (a więc zawodu) **architekta.**

II.

ZE STANOWISKA TUP :

„Projektowane regulacje abstrahują także od struktury systemu aktów planowania przestrzennego ... [...] Pokazują to także przepisy wprowadzające (np.: Art. 9. W ustawie z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (dz. U. z 2017 r. poz. 2062) w art. 56 ust. 6 "sporządzenie projektu decyzji o ustaleniu lokalizacji regionalnej sieci szerokopasmowej powierza się osobie (...) wpisanej na listę izby samorządu zawodowego architektów (...); lub Art. 12. W ustawie z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 404 oraz poz. 650) w art. 8 ust. 2 "Sporządzenie projektu decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowej powierza się osobie (j.w.)."”

FAKTY

W art. 9, 12 i 13 projektu ustawy – *przepisy wprowadzające ustawę o architektach oraz ustawę o inżynierach budownictwa* ustawodawca dokonał korekty redakcyjnej, związanej z nomenklaturą projektu ustawy o architektach, nie wprowadzając zmian jakościowych w tych przepisach. W odniesieniu do przepisów wprowadzających należy zgodzić się z twierdzeniem TUP, że *„Projektowane regulacje abstrahują także od struktury systemu aktów planowania przestrzennego...”*. Tyle tylko, że uwzględnienie tej struktury musi prowadzić do następującej korekty:

1. w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
  - 1) w art. 5:
    - a) punkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4. posiadają tytuł zawodowy architekta;”
    - b) punkt 5 otrzymuje brzmienie:
„5. posiadają dyplom ukończenia studiów wyższych w zakresie gospodarki przestrzennej;”
    - c) punkty 5 i 6 otrzymują numerację odpowiednio, 6 i 7.
  - 2) w art. 50 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Sporządzenie projektu decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego powierza się osobie posiadającej tytuł zawodowy architekta lub osobie posiadającej dyplom ukończenia studiów wyższych w zakresie architektury, urbanistyki, spełniającej wymogi art. 5, pkt 1 i 2.”;
  - 3) w art. 60 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Sporządzenie projektu decyzji o ustaleniu warunków zabudowy powierza się osobie, posiadającej tytuł zawodowy architekta lub osobie posiadającej dyplom ukończenia studiów wyższych w zakresie architektury i urbanistyki, spełniającej wymogi art. 5, pkt 1 i 2.”

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w art. 50, ust. 4 oraz w art. 60, ust. 4 wskazuje osoby uprawnione do sporządzenia projektu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania, wymieniając m.in. osoby uprawnione na podstawie art. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do sporządzania aktów planowania przestrzennego.

Należy wskazać, że **decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu nie jest aktem planowania przestrzennego**. Jest administracyjnym rozstrzygnięciem w sprawie indywidualnego zamiaru inwestycyjnego. **Analiza urbanistyczna, którą sporządza się jako podstawę dla rozstrzygnięć decyzji wymaga „...fachowej oceny i samodzielnego rozwiązywania zagadnień urbanistycznych, architektonicznych i budowlanych...”** (art. 5, ust. 1, projektu ustawy o architektach).

Stąd wynikają wprost wyłączne kompetencje architekta do sporządzania projektu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

2. w ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących art. 6 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Sporządzenie koncepcję urbanistyczno-architektonicznej powierza się osobie posiadającej tytuł zawodowy architekta”.

Projekt ustawy o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych w art. 6, ust. 4 wskazuje osoby uprawnione do sporządzenia koncepcji urbanistyczno-architektonicznej, wymieniając m.in. osoby uprawnione na podstawie art. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do sporządzania aktów planowania przestrzennego.

Należy wskazać, że koncepcja urbanistyczno-architektoniczna, o której mowa w ustawie nie jest aktem planowania przestrzennego. Jest pierwszą fazą projektowania w procesie inwestycyjnym. Stanowiąc podstawę dla uchwały lokalizacyjnej, która z kolei wiąże organ wydający pozwolenie na budowę, musi być sporządzana ze świadomością, iż jest pierwszym ogniwem w procesie projektowania inwestycji, realizowanym przez osoby posiadające odpowiednie przygotowanie zawodowe oraz prawo do jego wykonywania.

Sporządzanie jej wiąże się z określoną odpowiedzialnością i wymaga odpowiednich kompetencji, których nie posiadają osoby wymienione w art. 5. ustawy o planowaniu przestrzennym.

Stąd wynikają wprost wyłączne kompetencje architekta do sporządzania koncepcję urbanistyczno-architektonicznej.

3. w pozostałych aktach prawa, w których występują decyzje lokalizacyjne inwestycji należy dokonać odpowiednich, do wskazanych w pkt 1 i 2, zmian.

III.

ZE STANOWISKA TUP:

„Warto zwrócić także uwagę na nieścisłość zawartą w OSR związaną z twierdzeniem o wprowadzeniu do systemu prawnego tytułu zawodowego architekta i określenia zasad jego uzyskiwania. Tytuł zawodowy w chwili obecnej funkcjonuje i jest związany z kierunkiem kończonych studiów, a więc zasady uzyskiwania tytułu zawodowego również są określone w obecnym systemie prawnym. Kierunki studiów, których ukończenie skutkuje nabyciem tytułu zawodowego, np. architekt, architekt krajobrazu, lekarz weterynarii, czy adwokat mają określone i egzekwowane standardy kształcenia. Wprowadzenie art. 7. projektowanej regulacji spowoduje, że urbaniści, konserwatorzy zabytków, czy teoretycy architektury kończący studia na kierunku architektura i urbanistyka nie będą mieli prawa - pod groźbą roku pozbawienia wolności - posługiwać się zdobytym tytułem zawodowym. Tak rozumiana ochrona prestiżu zawodu architekta budzi sprzeciw.”

FAKTY

Odbycie i zakończenie egzaminem dyplomowym studiów architektonicznych obecnie daje *tytuł zawodowy mgr inż. architekt.*

Dookreślenie „zawodowy” wynika z uznania, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, architektury i urbanistyki za zawodowy kierunek kształcenia.

Tytuł zawodowy „architekt” w projekcie ustawy o architektach odnosi się do nabycia pełnych kwalifikacji i wymagań (m.in. przepisami UE) do samodzielnego wykonywania zawodu. Nie można więc mylić tych dwóch pojęć.

Tytuł zawodowy architekta w projekcie ustawy o architektach związany jest bezpośrednio i wyłącznie z wykonywaniem zawodu i ponoszoną stąd odpowiedzialnością zawodową i dyscyplinarną przedstawicieli zawodu zaufania publicznego.

Pełni zatem istotną funkcję jako gwarancja przestrzegania kompetencji w procesie formowania środowiska zbudowanego.

W żadnym też stopniu nie ogranicza używania innych tytułów będących w prawnym obiegu, jeśli stosowane będą w ich pełnym brzmieniu jak *magister inżynier architekt, architekt krajobrazu czy architekt wnętrz.*

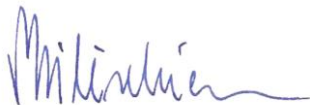
Dlatego stanowczo protestujemy przeciwko sprowadzeniu tytułu zawodowego architekta do „tytułu” prestiżowego, a nie tytułu identyfikującego wykonywany zawód.

Należy również przypomnieć, że tytuł zawodowy po ukończeniu studiów prawniczych brzmi: *mgr prawa* zaś tytuł zawodowy *adwokata* (na który TUP się powołuje), uprawniający do wykonywania zawodu uzyskuje się po odbyciu aplikacji i wstąpieniu do samorządu zawodowego. Osoba nie będąca członkiem samorządu zawodowego, nawet jeśli odbyła aplikację, nie może używać tytułu zawodowego *adwokata* i pozostać musi przy tytule *mgr prawa*. Podobne regulacje dotyczą tytułu zawodowego *radcy prawnego*, wykonywanego przez osoby posiadające tytuł zawodowy po ukończeniu studiów prawniczych *mgr prawa*.

W podsumowaniu niniejszego pisma, **z ubolewaniem przychodzi nam stwierdzić, że w stanowisku Towarzystwo Urbanistów Polskich nie znajdujemy oczekiwanych od tego środowiska wartości merytorycznych.**

Działając w imieniu Izby Architektów RP, a przede wszystkim w trybie reprezentacji architektów, członków samorządu zawodowego wnosimy zatem, aby rozpatrując stanowisko TUP uwzględnić wyjaśnienia przekazywane niniejszym pismem.

Z wyrazami szacunku,

Małgorzata Pilinkiewicz, Architekt IARP
Prezes Krajowej Rady IARP

Wojciech Gęsiak, Architekt IARP
Wiceprezes Krajowej Rady IARP

Do wiadomości:
Narodowego Instytutu Architektury i Urbanistyki